

دوره نهم

شهادت امام علی التقی الهادی علیه السلام

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
روابط عمومی

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا هُوَ لِلنَّبِيِّ

مروری بر زیارت غدیریه حضرت امام هادی (علیه السلام)

راویان این زیارت از بزرگان شیعه هستند و در وثاقت هیچ‌یک از آنان تردید نشده است. سند این زیارت چنین است: ابن مشهدی از ابوالفضل شاذان بن جبرئیل قمی از عمادالدین محمد بن ابوالقاسم طبری از ابوعلی فرزند شیخ طوسی از پدرش از شیخ مفید از ابن قولویه قمی از شیخ کلینی از علی بن ابراهیم قمی از پدرش از ابوالقاسم حسین بن روح نوبختی عثمان بن سعید عمری از امام حسن عسکری علیه السلام از امام هادی علیه السلام (۲)

محدث قمی به معتبر بودن سند این زیارت نامه اشاره و نوشته است: «کمتر حدیثی به قوت سند این زیارت نامه می‌رسد.» (۳)

اوقات خواندن

در کتاب‌های دعا و زیارت زمان خواندن، برای روز عید غدیر ذکر شده است. (۴) اما شیخ عباس قمی درباره زمان خواندن این زیارت با استناد به کلام عثمان بن سعید می‌نویسد: «این زیارت را در هر روز از نزدیک و دور می‌شود خواند و این فایده جلیله‌ای است که البته راغبین در عبادت و شایقین زیارت حضرت شاه ولایت آن را غنیمت خواهند شمرد.» (۵)

محور اصلی زیارت غدیریه، اصل تولی و تبری است که در فرهنگ شیعه جایگاه ویژه‌ای دارد. محتوای اصلی این زیارت بیان فضایل امام علی علیه السلام است. مهم‌ترین بخش‌های این فضیلت‌ها عبارتند از:

امام هادی علیه السلام در ۱۵ ذی حجه و بقولی پنجم رجب سال ۲۱۲ هجری قمی در نقطه‌ای به نام «صربا» نزدیکی مدینه منوره دیده به جهان گشود و در سوم ماه رجب از سال ۲۵۴ در «سامرا» به شهادت رسید. عمر حضرت بنا بقولی ۴۰ سال و بقولی دیگر چهل و یک سال و ۶ ماه بوده است.

امام دهم در سن ۶ سالگی و یا ۸ سالگی پدر بزرگوارش حضرت امام جواد علیه السلام را از دست داده و از آن پس مسئولیت سنگین رهبری و امامت رابعه‌ده گرفت.

آن حضرت درسی و چند سال امامتش با ۶ نفر از خلفای غاصب عباسی مواجه بود و جنایت‌های بی‌شمار آن ستمگران را با چشم خود می‌دید و چون یاران بسیار اندکی داشت و نمی‌توانست علناً قیام کند، بناچار با صبر و بردباری، سال‌های سخت زندگی را سپری کرد و در مواقع لازم، شیعیان را راهنمایی و ارشاد می‌نمود و آنان را به وظائف خویش آشنا می‌ساخت تا آن‌گاه که توسط معتز عباسی پلید، مسموم شد و به دیدار جد اطهرش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شتافت.

زیارت غدیریه

معتصم خلیفه عباسی، امام هادی علیه السلام را از مدینه به سامرا فرا خواند. در روز غدیر، امام به نجف رسید و امیرالمومنین علیه السلام را زیارت کرد (۱) که متن آن به زیارت غدیریه مشهور شده است.

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلُ الْبَيْتِ فِيهِ

منابع اهل سنت نیز این واقعه را نقل کرده‌اند که علامه امینی در کتاب الغدير به پنجاه مورد از آنها اشاره کرده است. (۶) بی‌گمان، برادری با پیامبر ﷺ، بیانگر یکی از فضیلت‌های بزرگ امام علی (ع) است.

نقل دیگر پیامبر ﷺ فرمود: «ای علی! برخیز، سوگند به خدا که تو را راضی خواهم کرد. تو برادرم هستی و پدر فرزندانم! تو برای پایدار ماندن سنت من در میان مردم کارزار می‌کنی. کسی که در وفای به عهد من بمیرد در بهشت است، و کسی که در وفای به عهد تو بمیرد بدهی خدا را ادا کرده و از عهده او بیرون آمده است، و کسی که بر مرام و دین تو بمیرد بعد از مردن تو، تا هنگامی که آسمان و زمین برپاست و خورشید طلوع و غروب می‌کند، خداوند زندگی او را با ایمان پایان داده و او را در بهشت امن داخل می‌کند. (۷)

مراسم بیعت رسمی

در بخشی از خطبه پیامبر ﷺ در غدیر می‌خوانیم: «... بدانید که من با خدا بیعت کرده‌ام و علی (ع) با من بیعت کرده است، و من از جانب خداوند برای او از شما بیعت می‌گیرم...»

ای مردم!... پروردگارم مرا مأمور کرده است که درباره آنچه برای علی، امیرالمؤمنین (ع) و امامانی که بعد از او می‌آیند و از نسل من و اویند، منعقد کردم، از زبان شما اقرار بگیرم... پس همگی چنین بگویید: ما شنیدیم و اطاعت می‌کنیم

فضیلت‌های قرآنی: در این زیارت بیش از سی آیه آمده است که بیان فضایل امیرالمؤمنین (ع) است؛ نظیر آیه ليله المبيت، آیه تبلیغ، آیه ولایت و..

فضیلت‌های حدیثی: صدها قسمت از زیارت غدیریه به بیان فضایی اختصاص یافته که پشتوانه روایی در منابع حدیثی شیعه و اهل سنت دارد. مانند امیرالمؤمنین، سید الوصیین، وارث علم التبیین، ولی رب العالمین، امین الله فی ارضه، سفیر الله فی خلقه، الحجّه البالغه علی عباده، دین الله القویم، صراط مستقیم، نبأ عظیم، اول من آمن بالله، سید المسلمین، یعسوب المؤمنین امام المتقین، قائد الغر المحجلین، امام المتقین، اول من صدق بما انزل الله علی نبیه و...

فضیلت‌های تاریخی: این زیارت، مطالبی از رشادت‌های تاریخی امام علی (ع) و فداکاری‌های آن حضرت در راه دین اسلام را بیان کرده است. از جمله: جنگ بدر، احزاب، احد، جنگ خنین، صفین، جمل، نهروان و...

در این زیارت همچنین به غصب فدک، بیزاری از دشمنان ولایت و برائت از قاتلان امام حسین (ع) و شهادت عمار، شهادت حضرت علی (ع) و شهادت سید الشهداء اشاره دارد.

برادری پیامبر ﷺ امتیاز علی (ع)

پیوند برادری میان امام علی (ع) و پیامبر ﷺ جزو متواترات تاریخی است. به جز منابع شیعی، بسیاری از

السلام علیکم یا اهل البیت

اطاعت کند، به رستگاری بزرگ دست یافته است.» (۸)

بیعت مردان

پس از پایان خطبه، مردم به سوی پیامبر و امیرمؤمنان (ع) هجوم آوردند، و با ایشان به عنوان بیعت دست می دادند و به پیامبر اکرم (ص) و علی (ع) تبریک می گفتند و پیامبر اکرم (ص) می فرمود: «الحمد لله الذی فضلنا علی جمیع العالمین؛ حمد برای خدای است که ما را بر همه جهانیان برتری داد.»

و صدای مردم بلند شد که «آری، شنیدیم و طبق فرمان خدا و رسول با قلب و جان و زبان و دستمان اطاعت (و بیعت) می کنیم.» (۹)

و پیامبر اکرم (ص) مکرر می فرمود: به من تبریک بگویید، به من تهنیت بگویید؛ زیرا خداوند مرا به نبوت و اهل بیتم را به امامت اختصاص داده است.» (۱۰)

بیعت بانوان

پیامبر (ص) دستور دادند تا ظرف آبی آوردند و پرده ای زدند که نیمی از ظرف آب در یک سوی پرده و نیم دیگر آن در سوی دیگر قرار بگیرد و زنان با قرار دادن دست خود در یک سوی آب، و امیرمؤمنان در سوی دیگر، با آن حضرت بیعت نمایند. و این دستور را درباره همسران خویش مؤکد داشتند. پیامبر اکرم (ص) بعد از پایان خطبه، عمامه خود را که «سحاب» نام داشت به عنوان تاج افتخار بر سر

و راضی هستیم و سر تسلیم فرود می آوریم درباره آنچه از جانب پروردگار ما و خودت درباره امر امامت امامان، علی امیرالمؤمنین (ع) و امامانی که از صلب او به دنیا می آیند به ما رساندی.

بر این مطلب با قلب هایمان و با جانمان و با زبانمان و با دستانمان با تو بیعت می کنیم.

بر این عقیده زنده ایم و با آن می میریم و با آن محشور می شویم. تغییر نخواهیم داد و تبدیل نمی کنیم و شک و انکار نمی کنیم و تردید به دل راه نمی دهیم و از این قول بر نمی گردیم و پیمان را نمی شکنیم...»

آن گاه فرمود: «معاشر الناس فبايعوا الله و بايعوني و بايعوا عليا اميرالمؤمنين والحسن والحسين والائمة كلمة باقية؛ ای مردم! با خدا بیعت کنید و با من بیعت نمایید و با علی (ع) امیرمؤمنان و حسن و حسین و امامان از ایشان به عنوان کلمه باقیه، بیعت کنید.»

و فرمود: هر کس بیعت را بشکند به ضرر خویش شکسته است، و هر کس به آنچه با خدا پیمان بسته وفا کند، خداوند به او اجر بزرگی عنایت می فرماید...»

و در پایان خطبه فرمود: «معاشر الناس من يطع الله ورسوله و عليا وائمة الذين ذكرتهم فقد فاز فوزا عظيما؛ ای مردم! هر کس خدا و رسولش و علی و امامانی را که ذکر کردم

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا أَهْلَكَ النَّبِيُّ

از پیش خود گفתי؟ حضرت در جواب فرمود: «خداوند به من وحی کرده است و واسطه بین من و خدا جبرئیل است و من اعلان کننده پیام خدا هستم و بدون اجازه پروردگارم خبری را اعلان نمی‌کنم.»

حارث گفت: «خدایا! اگر آنچه محمد می‌گوید حق و از جانب توست، سنگی از آسمان بر ما ببار یا عذاب دردناکی بر ما بفرست!»

خداوند نیز سنگی را از آسمان بر او فرستاد که از مغزش وارد و از بخش پایین بدنش خارج شد، و او را درجا به هلاکت رساند. (۱۳)

غدیر باید تبلیغ شود

در فراز سوم می‌خوانیم: «فَوَضَعَ عَلَى نَفْسِهِ أَوْزَارَ الْمَسِيرِ وَ تَهَضَّ فِي رَمْضَاءِ الْهَجِيرِ فَخَطَبَ وَ أَسْمَعَ وَ نَادَى فَأَبْلَغَ ثُمَّ سَأَلَهُمْ أَجْمَعٌ فَقَالَ هَلْ بَلَّغْتُ فَقَالُوا اللَّهُمَّ بَلَى فَقَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ؛ پس آن بزرگوار زحمت سفر را به جان خرید و در گرمای داغ نیمروز برخاست و خطبه خواند و پیام خداوند را به گوش مردم رساند و بر آن تأکید کرد و آنگاه از همگان پرسید و فرمود: ابلاغ کردم همگی عرض کردند: بارخدایا، بله!»

غدیر خم بسی موج‌آفرین است
تمام قصه‌ها را برترین است
درون موج آن امواج بی حد
بشر را راهنمایی بهترین است

امیرمؤمنان قرار دادند و فرمودند: «عمامه تاج عرب است.» خود امیرمؤمنان در این باره فرمود: «پیامبر در روز غدیر خم عمامه‌ای بر سرم بستند و یک طرفش را بر دوشم آویختند و فرمودند: «خداوند در روز بدر و حنین، مرا به وسیله ملائکه‌ای که چنین عمامه‌ای به سر داشتند، یاری کرد.» (۱۱)

پیمان و بیعت محکم

جبرئیل به صورت مردی زیبا و خوشبو در کنار مردم ایستاده بود و می‌گفت: «به خدا قسم! روزی مانند امروز هرگز ندیدم که تا چه اندازه [پیامبر اکرم ﷺ] کار پسرعمویش را مؤکد کرد و برای او پیمانی بست که جز کافر به خداوند و رسولش، آن را بر هم نمی‌زند. وای بر کسی که پیمان او را بشکند!»

در این وقت عمر نزد پیامبر آمد و گفت: شنیدی این مرد چه گفت؟! حضرت فرمود: آیا او را شناختی؟ گفت: نه. حضرت فرمود: «او روح الامین جبرئیل بود. تو مواظب باش این پیمان را نشکنی، که اگر چنین کنی خدا و رسول و ملائکه و مؤمنان از تو بیزار خواهند بود.» (۱۲)

معجزه ولایت

در آخرین ساعات مراسم بیعت، «حارث فهری» همراه دوازده نفر از اصحابش نزد پیامبر آمد و گفت: ای محمد! از تو سؤالی دارم: ... آیا این علی بن ابی طالب را که گفתי: «من کنت مولاه فعلی مولاه...» از جانب پروردگار گفתי یا

السلام علیکم وعلیٰ آله وعلیٰ انبیاء

این واقعه را می‌توان در کلام خداوند یافت، آنجا که دستور داد: «وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ»؛ (۱۶)؛ و مردم را دعوت عمومی به حج کن تا پیاده و سواره بر مرکب‌های لاغر از هر راه دوری به سوی تو بیایند.»

این حج، به نام «حجه الوداع» (آخرین حج پیامبر ﷺ «حجه الوداع»، به خاطر نزول آیه تبلیغ، «حجه الوداع» به خاطر نزول آیه «أَكْمَلْتُ لَكُمْ» و «حجه التمام» به خاطر «أَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي» نامیده شده است (۱۷) که خود این مسئله، به نوعی برجستگی و تبلیغ برای غدیر به حساب می‌آید.

۲- هنگام خروج از مدینه: کیفیت خروج حضرت از مدینه، خود موج تبلیغی داشت، گفتار علامه امینی در این باره به این صورت است: «فَخَرَجَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنَ الْمَدِينَةِ مُغْتَسِلًا مُتَدَهِنًا مُتَرَجِّلًا مُتَجَرِّدًا فِي تَوْبِينِ صَحَارِيِّنَ إِزَارٍ وَرِدَاءٍ»؛ (۱۸)

پیامبر ﷺ از مدینه خارج شد در حالی که غسل کرده بود و روغن زده بود، با پای پیاده و بدون لباس، بلکه فقط دو جامه‌ای که نماد سفیدی داشته به عنوان ازار و رداء (یعنی همان لباس احرامی) بر تن کرده بود. این حالت در مدینه توجه برانگیز، تبلیغی و حرکت آفرین بود. و همین طور حضور تمام همسران آن حضرت در این سفر «وَأَخْرَجَ

پیامبر اکرم ﷺ داستان غدیر را ساده و بی‌اهمیت برگزار نکرد؛ بلکه تا آنجا که توان داشت قبل از حادثه غدیر، در حین ایراد خطبه و بعد از آن رفتارهایی انجام داد که هر یک به حادثه غدیر بها و اهمیت و جنبه تبلیغی می‌داد:

تبلیغ مرحله‌ای

۱- قبل از حرکت از مدینه: پیامبر ﷺ بعد از هجرت، سه بار به مکه مشرف شده‌اند: اول در سال هشتم، به عنوان انجام «عمره القضا» وارد مکه شدند؛ ولی هرگز برای حضور در این عمره اعلان عمومی ندادند.

بار دوم در سال نهم هجری به عنوان «فتح مکه» وارد این شهر شدند که مجموع جمعیت را حدود ۱۰ هزار نفر تشکیل می‌داد. و سومین و آخرین بار در سال دهم هجری بود که روز شنبه، پنج یا ششم ذی قعدة به عنوان «حجه الوداع» به طور رسمی اعلان حج عمومی دادند.

این اعلان عام و فراگیر به مردم مدینه، اطراف مدینه، مکه، یمن و اطراف آن گوشزد شد؛ لذا جمعیت زیادی به سوی مکه سرازیر شدند. (۱۴)

جمعیتی بین نود هزار تا یکصد و بیست و چهار هزار نفر همراه پیامبر شدند. تازه اینها غیر از مکی‌ها و کسانی است که همراه امیر مؤمنان علی (ع) از یمن و یا همراه ابوموسی اشعری آمده بودند. (۱۵)

السَّلامُ عَلَیْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ

می‌رساند. پس چه بسیار کسانی که حامل فقه و آگاهی هستند؛ اما خود غیردانا هستند و چه بسیار کسانی که حامل فقه و آگاهی هستند به کسانی که از آنها برتر و داناتر است».

پیامبر ﷺ در ادامه خطبه حدیث ثقلین را یادآوری کرد: «ای مردم! بیدار باشید. به راستی من در بین شما دو چیز گرانبها می‌گذارم. کتاب خدا و عترتم؛ اهل بیتم...» (۲۳)

تکرار حدیث ثقلین واقعاً مؤثر بود؛ شاهدش این است که عده‌ای به خوبی مقصود پیامبر ﷺ را از این اقدامات متوجه شدند و دست به توطئه زدند.

در این زمینه می‌خوانیم: «گروهی از صحابه اجتماع کردند و گفتند: محمد اراده کرده که امامت را در اهل بیت ﷺ خود قرار دهد. پس چهار نفر از آنها به سمت مکه رفتند و داخل کعبه رفته و عهد و پیمان بستند و پیمان‌نامه‌ای نوشتند که اگر خدا، پیامبر را از دنیا برد و یا کشته شد، نگذارند به هیچ‌وجه خلافت به اهل بیت ﷺ او برگردد.

پس خداوند بلندمرتبه در این رابطه این آیه را بر پیامبرش نازل فرمود: «بلکه آنها تصمیم محکم بر توطئه گرفتند ما نیز اراده محکمی [درباره آنها] داریم. آیا آنان می‌پندارند که ما اسرار نهانی و سخنان درگوشی آنان را نمی‌شنویم؟ آری، رسولان (و فرشتگان) ما نزد آنها هستند و می‌نویسند.» (۲۴)

مَعَهُ نِسَاءٌ كَلِمَهُنَّ فِي الْهُودَاجِ؛ (۱۹) و با رسول خدا ﷺ همه زنانش در هودج خارج شدند.» و فرزندان آن حضرت از جمله فاطمه زهرا علیها السلام در این حج و در جریان غدیر. (۲۰)

۳- خطبه‌های مکه و تبلیغ: حضرت بارها حدیث ثقلین را در مکه یادآوری کرد، در بخشی از خطبه منا فرمود: «أَلَا وَإِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ إِنْ أَخَذْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا كِتَابَ اللَّهِ وَ عِثْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي فَإِنَّهُ قَدْ تَبَّأَنِي اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ أَنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضِ الْأَفْوَضِ أَلَا فَمَنْ اعْتَصَمَ بِهِمَا فَقَدْ نَجَا وَمَنْ خَالَفَهُمَا فَقَدْ هَلَكَ أَلَا هَلْ بَلَغْتُ؛ (۲۱)

توجه کنید دو امر در بین شما باقی می‌گذارم، اگر به آن دو تمسک کنید هرگز گمراه نمی‌شوید، کتاب خدا و عترت و اهل بیتم. به راستی خدای ریزبین و آگاه به من خبر داد که آن دو هرگز از هم جدا نمی‌شوند تا در حوض (کوثر) بر من وارد شوند. بیدار باشید! هر کس به آن دو چنگ زند، نجات یابد و هر کس مخالفت کند، هلاک شود. آیا من [پیام خداوند را] رساندم؟» همه گفتند: بله.

در مسجد «خیف». بعد از حمد و ثنای الهی تأکید فرمودند که حاضران سخنم را به غائبان برسانند. و فرمود: «نَصَرَ اللَّهُ أَمْرَ مَنْ سَمِعَ مَقَالَتِي فَوَعَاَهَا وَبَلَّغَهَا مَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا فَرُبَّ حَامِلٍ فِقْهِهِ غَيْرُ فِقْهِهِ وَرُبَّ حَامِلٍ فِقْهِهِ إِلَى مَنْ هُوَ أَفْقَهُ؛ (۲۲)

خدا نیکوگرداند امر و کار کسی را که سخنان مرا می‌شنود، سپس آن را حفظ می‌کند و به کسانی که حضور نداشتند،

السلام علیکم وعلیٰ آله وعلیٰ انبیاء

برسانند و نسل امروز به نسل فردا. در روایت اهل سنت، این جمله آمده است: «أَلَا فَلْيَبْلُغِ الشَّاهِدُ الْعَائِبِ»؛ (۲۸) توجه کنید باید که حاضران به غائبان [داستان غدیر را] برسانند».

در واقع این افراد (۲۵) تلاش‌هایی انجام دادند که جلو حرکت تبلیغی پیامبر صلی الله علیه و آله را بگیرند.

پافشاری بر اعلان بعد از خطبه غدیر

منبع: پاسدار اسلام

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره عمومیت غدیر و ماندگاری آن فرمود: «ای مردم! من امر خلافت را به عنوان امامت و وراثت در نسل خود تا روز قیامت به ودیعه می‌سپارم، و من ابلاغ کردم آنچه را مامور به ابلاغش بودم تا حجت باشد بر حاضر و غائب و بر همه کسانی که حضور دارند یا ندارند، به دنیا آمده‌اند یا نیامده‌اند، پس حاضران به غائبان و پدران به فرزندان تا روز قیامت برسانند.» (۲۶)

پی‌نوشت:

- ۱- جعفریان، حیات فکری-سیاسی امامان شیعه علیهم السلام، ۱۳۹۳ش، ص ۶۹۳
- ۲- ابن مشهدی، ابو عبدالله محمد بن جعفر، المزار الکبیر، به کوشش جواد قیومی اصفهانی، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۹ق. ص ۲۶۳
- ۳- قمی، هدیه الزائرین و بهجه الناظرین، قم: مؤسسه جهانی سبطین، ۱۳۸۳ش، ص ۲۴۱
- ۴- شهید اول، محمد بن مکی جزینی عاملی، المزار، به کوشش سید محمد باقر موحد ابطحی، قم، مؤسسه الامام المهدی (عج)، ۱۴۱۰ق، ص ۶۴
- ۵- قمی، هدیه الزائرین، ۱۳۸۳ش، ص ۲۴۲؛ مفاتیح الجنان، اسوه، ص ۳۶۱.
- ۶- امینی، الغدیر، ۱۴۱۶ق، ج ۳، ص ۱۶۲-۱۸۰.
- ۷- ابن بطریق، یحیی بن حسن، عمده عیون صحاح الأخبار فی مناقب امام الأبرار، ص ۱۶۸، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، چاپ اول، ۱۴۰۷ق.
- ۸- نوری، حسین، مستدرک الوسائل، مؤسسه آل البيت لإحياء، بیروت، ۱۴۰۸ق، ج ۶، ص ۲۷۹.

از جملات فوق به خوبی استفاده می‌شود که همگان در تبلیغ و پخش و نشر حدیث و جریان غدیر مسئول‌اند و تا روز قیامت این وظیفه سنگین بر دوش ولایت‌مداران خواهد بود؛ چنان که منکران امامت، همچون ابلیس هستند. امام رضا علیه السلام فرمود: «مَثَلُ مُؤْمِنِينَ فِي وَلايَةِ اميرِ مؤمنان علیه السلام فِي رَوْزِ غَدِيرِ خَمٍّ مَثَلُ مَلَائِكَةٍ فِي رَوْزِ سَجُودِ شَانِ بَرَايِ آدَمَ اسْتِ وَ مَثَلُ كَسِي كَهْ فِي رَوْزِ غَدِيرِ اَز وَلايَةِ اميرِ مؤمنان سَرِ بَا زَد، مَثَلُ شَيْطَانٍ اسْتِ [كه با مخالفت خود با همه ابناء بشر به دشمنی برخاست]...» (۲۷)

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در طول عمر مبارکش ده‌ها خطبه ایراد کرده‌اند که در هیچ یک از آنها جز آنچه مربوط به ولایت و امامت می‌شود، تأکید نکرده‌اند که حاضران به غائبان

السَّلَامُ عَلَيَّ كَمَا هِيَ مِنَ النَّبِيِّينَ

- ۹- منابع خطبه و حدیث غدیر: بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۲۳۵ - ۲۵۳؛ عوالم العلوم، ج ۱۵، ص ۳۲۸ - ۳۷۹؛ الغدیر، ج ۱، ص ۳۹۹ - ۳۴۰؛ معانی الاخبار، شیخ صدوق، ص ۶۳ - ۷۳؛ الغدیر فی الاسلام، سید محمد رضا فرج الله، ص ۸۴ - ۲۰۹؛ فیض الغدیر، شیخ عباس قمی، و عبقات الانوار، میر حامد حسین، جلد غدیر.
- ۱۰- بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۲۷ و ۱۶۶؛ الغدیر ج ۱، ص ۵۸، ۱۱- همان دو.
- ۱۲- الغدیر، ج ۱، ص ۲۹۱؛ عوالم، ج ۱۵، ص ۱۹۹.
- ۱۳- بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۲۰ و ۱۶۱؛ عوالم، ج ۱۵، ص ۸۵ و ۱۳۶.
- ۱۴- بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۳۶ و ۱۶۲ و ۱۶۷؛ عوالم، ج ۱۵، ص ۵۶ و ۵۷ و ۱۲۹ و ۱۴۴.
- ۱۵- الغدیر، علامه امینی، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ج ۱، ص ۹.
- ۱۶- الغدیر، ص ۹، به نقل از: السیره الحلبیه، ج ۳، ص ۲۸۳؛ سیره احمد زینی دحلان، ج ۳، ص ۳، تاریخ الخلفاء، ابن جوزی، ج ۴، تذکره الخواص الامه، ص ۸؛ دایره المعارف فرید وجدی، ج ۳، ص ۵۴۲.
- ۱۷- حج/ ۲۷.
- ۱۸- الغدیر، ص ۹.
- ۱۹- همان، ص ۹.
- ۲۰- همان.
- ۲۱- در ذیل داستان حارث فهری، حضور فعال فاطمه زهرا(س) مشاهده می شود.
- ۲۲- بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۱۴.
- ۲۳- بحار الانوار، ج ۲۷، ص ۶۸، باب ۳.
- ۲۴- همان، ج ۳۷، ص ۱۱۴.
- ۲۵- بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۱۳، باب ۵۲؛ زخرف/ ۷۹ و ۸۰.
- ۲۶- این افراد همان اصحاب «صحیفه ملعونه» هستند که در قسمتی از مقاله واقع غدیر مجله مبلغان، شماره ۵۰، به آن پرداخته شده است.
- ۲۷- اقبال الأعمال (ط- القدیمه): ابن طاووس، علی بن موسی دار الکتب الاسلامیه، تهران، ۱۴۰۹ق، ج ۱، ص ۴۶۵.
- ۲۸- الغدیر، ج ۱، ص ۳۳ و ۱۱ کتاب سلیم بن قیس هلالی، جلد ۲، صفحه ۷۸۸، حدیث ۲۶.

السَّلَامُ عَلَيَّ يَا مَوْلَانِي

أَيُّهَا الْأَمَنَاءُ الْهَادِي

جنگ روانی علیه خلیفه‌ی قدرتمند

امام هادی علیه السلام با دیدن انسان مبارز به دربار متوکل رفت و مجلس شراب او را به مجلس معنویت تبدیل کرد. یعنی او را مغلوب کرد؛ به طوری که در آخر حرفهایش، متوکل برای حضرت عطر آورد و او را با احترام بدرقه کرد. در مبارزهای که شروع کننده‌ی آن، خلیفه‌ای تندخو و قدرتمند بود، امام هادی دست به یک جنگ روانی زد؛ مبارزهای که در آن نیزه و شمشیر کاربرد ندارد. ۱۳۰۹ هـ. ق.